

bliższa jest słońca. Do czego niepomógł i siła odśrodkowa na równiku przyczyniać się zdaje (39)

XIV.

PODZIAŁ ZIEMI NA PASY, z CIENIA RZUCONEGO, NA STREFY i KLI- MATA.

92. Ekliptyka z Równikiem przecina się pod kątem $23^{\circ} 27'$ pas przeto zawarty między zwrotnikami mając w różnych porach roku słońce w nadglówniku jest najgorętszy, z tego więc względu, dawni Jeografowie dzielili powierzchnię ziemi na pasy, nazywając plac między zwrotnikami pasem gorącym, od zwrotników do koła biegunowego pasem umiarkowanym, a od kół biegunowych do samych biegunów okrajki, pasami zimnemi.

Uważano i jeszcze że mieszkańcy w pasie gorącym raz niemają cienia, drugi raz cień rzucają w stronę słońca przeciwną nazywano przeto ich bezcienni (Ascij) lub dwócienni (amphiscéij) w pasie umiarkowanym są jednocienni (heteroscij) na samym zaś biegunie w koło cienni (periscij).

Wiemy nakoniec że mieszkanie pod równikiem mają 12 godzin dnia i tyleż godzin nocy (82) że mieszkańcy pod kołem biegunowym dnia najdłuższego mają godzin 24. więc počawszy od równika do koła biegunowego

przybyło dnia 12 godzin, tę przestrzeń podzielono na 24 części naznaczając każdą różnicę w dniu o półgodziny, i takowe pasy ponazywano *strefy godzinne* (*climata horarum*). Wiemy powtórę: że pod każdym biegunem ziemi dzień trwa 6 miesięcy, ten stopniami rośnie od 24 godzin do kół biegunowych, więc tę odległość podzielono na 6 części naznaczając w każdym pasie różnicę w dniu o jeden miesiąc. Cała tym sposobem ziemia rozdzielona jest na 60 stref z których jest 48 półgodzinnych a 12 miesięcznych: aże na każdej półkuli idąc do równika wzrost dnia jest leniwy, zbliżając się zaś do kół biegunowych jest nagły, podobnież nagle wzrasta ku samym biegunom; pasy więc samych stref nie są równe i do wyznaczenia trudne prócz tego znając długość i szerokość miejsca mniéj są potrzebne.

We wszystkich jeszcze Europejskich językach ten wyraz *Klima* wyrażać zwykł temperaturę każdemu krajowi właściwą, i dla tego to mówić się zwykło *klima ostre*, *łagodne*, wyraz ten nie jest bez użytku bo im gdzie klima jest ostrzejsze tam dni są krótsze, a przeto takowy kraj bardziéj zbliżony do bieguna.